

Ny, lille artikel om Kari Martinsen, som i let forkortet udgave kommer til at indgå i Sygeplejefagligt Leksikon, der forventes udgivet på forlaget Munksgaard Danmark i december 2007:

Martinsen, Kari (1943-)

Beskrivelse

Kari Martinsen er født i Oslo, uddannet sygeplejerske 1964, psykiatrisk sygeplejerske 1966, arbejdede i den psykiatriske sygepleje, mens hun studerede fysiologi, psykologi og filosofi ved Oslo universitet 1966-1972. Den fænomenologiske filosofi optog hende i den grad, at hun rejste til universitetet i Bergen, hvor denne retning stod stærkere end i Oslo. KM blev magister i filosofi 1974 med afhandlingen Sykepleie og filosofi. Et marxistisk og fenomenologisk bidrag.. Dr. philos. 1986 på afhandlingen Frejdige og uforsagte diakonisser. Et omsorgsyrke vokser frem (udgivet 1984). KM har præget omsorgstænkningen i Norge og Danmark siden midten af 1970'erne ved et kritisk syn på sygeplejen, idet hun mente, at den videnskabelige professionstænkning ikke gav plads til den omsorg, patienterne behøvede. Denne kritik satte hende i et spændingsforhold til det norske sykepleieforbund, som varede til begyndelsen af 1990'erne. KM's tanker er formidlet gennem undervisning, foredragsvirksomhed og et omfattende forfatterskab. I Danmark var KM ansat som lektor på Danmarks Sygeplejerskehøjskole 1990-1995. I Norge har hun været ansat på Diakonissehjemmets Høgskole i Bergen, Lovisenberg Diakonale Høgskole i Oslo og på Universitetet i Tromsø. I 2007 er hun kommet til Høgskolen i Harstad som professor fra Høgskolen i Bergen.

KM's forfatterskab veksler i perspektiver mellem et filosofisk, et sundheds- og socialhistorisk, et kvindehistorisk og et professionshistorisk. Det er i starten overvejende samfundskritisk og politisk, som i Medicin og sykepleie, historie og samfunn Forelæsningsserie ved Sykepleierutdanningen i Bergen 1976/1977) og Pleie uten omsorg? Norsk sykepleie mellom patient og profession fra 1979, medforfatter Kari Wærness. Trådene fra det historiske forfatterskab samles i Omsorg, sykepleie og medicin. Historisk filosofiske essays fra 1989. Fra 1990 præges forfatterskabet mere af filosofisk omsorgstænkning, Menneskesynet, som viser sig fra de første tekster, er, at mennesket som person og krop indgår i fællesskab med andre, og i dette fællesskab har omsorg en fundamental betydning. I det senere forfatterskab lægger KM især vægt på forudsætningerne for dette fællesskab ved at drøfte, hvordan livet er skabt med fundamentale grundvilkår som livsytringer, tid og rum. Mennesket er et skabt væsen, og lever altid i en relation. Det meningsbærende traditionsfællesskab gør mennesket til en

person, og som personer er vi unikke. KM opponerer kraftigt mod et positivistisk menneskesyn, som kan reducere patienten fra at være en person til at blive tingsliggjort. (Øyet og Kallet. Sykepleiefilosofiske betragtninger. 2000.)

I perioden i Danmark mødte KM dansk livsfilosofisk og teologisk tradition og blev især påvirket af K.E.Løgstrup til en omsorgstænkning, hvor sansning og forståelse er vævet sammen. Som sansende kroppe er vi afstandsløst fældet ind i naturen og i fællesskabet med andre. Som forstående kroppe kan vi få afstand til dette og strukturere de sanselige indtryk. Ved således at kæde sansning og forståelse sammen forankres omsorgen i sygeplejens fagkundskaber, og sygeplejen fremstår ikke i en idealistisk ønsketænkning, men som opnåelig. I praksis betyder dette, at sygeplejersken møder patienten med et åbent, sansende blik. Patienten gør indtryk på sygeplejersken, som med sin samlede styrke søger at udtrykke dette indtryk på en måde, som er til patientens bedste. Dertil behøver sygeplejersken sit faglige skøn, som rummer den viden, hun opfatter gennem sanserne, samt hendes faktakundskaber.. Disse tanker er samlet i monografien Fra Marx til Løgstrup - Om moral, samfundskritik og sanselighed i sygeplejen. 1993. (dansk 1994), hvor begreber som fortælling og stedfortrædelse bl.a. introduceres i sygeplejen.

Andre filosoffer, der har præget KM's tænkning, er Karl Marx, Edmund Husserl, Martin Heidegger, Max Weber, Merlau-Ponty, Michel Foucault, og Paul Ricoeur.

Væsentlige fænomener i sygeplejefaget er for KM det faglige skøn, den moralske praksis, den professionalisme, som får sygeplejersken til at se patienten som en lidende person, de suveræne livsytringer, kaldet og det sansende blik.

KM's evne til at formidle gennem faglig uenighed har vist sig i en række dialoger med andre sygeplejeforskere, bl.a. Katie *Eriksson og Patricia *Benner. (Fenomenologi og omsorg. Tre dialoger. 1996. (dansk 1998) og (Etikk og kall, kultur og krop. – En dialog med Patricia Benner. I. Sæther, M. (red.): Sykeplejekonference på Nordkalottens tak. Universitetet i Tromsø. 1997.)

Uenigheden med Katie Eriksson skyldes, at de tænker ud fra to forskellige positioner, hvor relationen mellem mennesker er fundamental for Kari Martinsen, men Katie Eriksson ser individet som det fundamentale. De seneste møder mellem de to har handlet om evidens. Begge tager afstand fra en ensidig medicinsk evidensstænkning, når den går ud over sit gyldighedsområde. De hævder, at der findes forskellige og ligeværdige former for evidens med deres respektive gyldighedsformer.

Artikelsamlingen *Samtalen, skjønnets og evidensen*. 2005 (dansk 2006) omhandler bl.a. dette forhold i 2 af artiklerne. At KM's tænkning kan være praksisnær vises i bogens første artikel *Samtalen, kommunikasjonen og sakligheten i omsorgsyrene*. KM's aktualitet gjennom et langt forfatterskab demonstreres i bogens sidste artikel, som er et genoptryk fra 1989 om hendes møde med Løgstrup Omsorg i sykepleien – en moralsk utfordring.

KM har afholdt en dialog med Patricia Benner i Californien 1996, men først i 2006 er KM's tænkning for alvor blevet tilgængelig i den engelsksprogede verden gennem artikelsamlingen *Care and vulnerability*. 2006. Heri findes artiklen *Huset og sangen, gråten og skammen om rum og arkitektur som tager vare på menneskets værdighed*. Den kan læses på norsk i Trygve Wyller (red.) *Skam* 2001 og har et tema, som rækker fremad i forfatterskabet. Desuden findes der en beskrivelse på engelsk af hendes tænkning og forfatterskab i Herdis Alvsvåg *Philosophy of Caring* i 6..udgave af Ann Marriner Tomey and Martha Raile Alligood *Nursing Theorists and their work*. 2006